

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De personis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Primiceriis. Tit. 21

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62002)

necremoveri potest: c. ad hæc de offic. Archidiacon. ex Canon. 7. Concil. Turonens. II.

Ex quo sequitur Archidiaconum majorem esse Archipresbytero; quoniam hic illi subest. c. 1. hic. d. can. perlectis. vers. Archipresbyter. dist. 23. & ideo Archipresbyter de Clericorum continentia Episcopo vel Archidiacono denunciare debet: Concil. Antisiodorens. can. 20. Archidiaconus inquam præponitur Archipresbytero, sed in iis, in quibus Archidiaconus vices gerit Episcopi: Maurize in select. jur. Canon. hoc tit.

13 Archipresbyter seu Decanus ruralis jus habet sigilli. Synodus Londinensis apud Matthæum Parisiensem in Henrico III. inquit: Statuimus, ut sigillum habeant non solum Archiepiscopi, & Episcopi, sed etiam eorum Officiales. Item Abbates, Priores, Decani, Archidiaconi, & eorum Officiales, Decani rurales, nec non Ecclesiarum Cathedralium capitula, &c. Maurize. d. loco.

TITULUS XXI.

De Primicerio.

SUMMARI A.

1. Primicerius quis, in genere.	4. An habeat dignitatem.
2. Quis intelligatur hic.	5. Dignitatum Ecclesiarum nomina pendunt à consuetudine.
3. Quodnam ejus officium.	

Quia Archidiacono non tantum subest Archipresbyter, sed & Primicerius, Sacrista & Custos, c. ad hæc. 7. de offic. Archidiacon. c. 1. hoc tit. c. un. de offic. Primicerii. c. un. de offic. Sacriste. c. 1. de offic. Custod. & can. perlectis. vers. Archipresbyter verò. dist. 23. ideo, antequam ad eos, qui Episcopi sollicitudinem levant extra ordinem, veniamus, cum Compilatore Decretalium eorum officia explicabimus.

Primi-

Primicerius in genere dicitur, qui est ὁ πρῶτος, magister, & primus in aliquo ordine. Sic apud Codinum in officiis aulae Constantinopolitanae dicitur *Primicerius* aulae lectorum, notariorum, iudicum, defensorum. *πρῶτος* apud Suidam. Rectius *Primicerius*, qui primus in matriculam, in tabulas, in ceram est relatus. *can. perlectus. dist. 25.* quia passim in Ecclesiis appendantur tabulae continentis Clericorum omnium nomina; quae ceratae erant olim, quo dispungi & immutari possent facilius. Sic apud Jurisconsultos veteres erant tabulae testamentariae; quae & idem apud Justinianum *lib. 5. sentent.* & Imperat. Justinianum *tit. de pupill. substit.* prima ceræ & secundo ceræ dicuntur. Vitruvius *lib. 4. cap. 2.* dicit, *Tabellas formatas fixerunt, & eos cerâ cerulea depinxerunt.*

Sed quis in hoc titulo *Primicerius* dicatur, est dubium: Nonnulli volunt eundem esse cum *Magistro caeremoniarum*: ut *Mosconius lib. 1. part. 1. cap. 16.* Alii, & quidem plerique, cum qui *Cantui* praestit, intelligunt: Quem *Canonarchem* vocat Dorotheus, *doctrina 11.* & Codinus (Canon siquidem accipitur pro cantico seu psalterio apud Ethymologicum auctorem; *ναῦν, ὁ ὑψώσεσθαι τῶν ᾠδῶν*, id est, *hymnus qui canitur in festo exaltationis Sanctae Crucis, & ναῦν ὑψώσεσθαι* in festo passionis apud Gennadium. *cap. 3. de purgationis igne.*) Benno Cardinalis de vita Hildebrandi *lib. 1.* dicit; *Primicerius schola Cantorum.* Quem Alcuinus in *epist. 25. Sanctae capelle Primicerium*, vulgus *Pracentorem* appellat. Vocatur etiam saepius *Magister Scholarum* & caput scholae.

Erant enim olim in Ecclesiis *duae scholae.* Una cantorum, puerorum, & minimorum Clericorum, qui cultui mancipati divino, psallendi modum, cantum & minores literas ediscebant. Capitulari 72. *lib. 1. Scholae*, inquit, *legentium puerorum, psalmos, notas, cantus, compositionem grammaticam per singula Episcopia discant.* Cantandi enim munus, & psallendi penes Presbyteros & Diaconos non erat, sed Subdiaconos, & quidem duntaxat tunc, cum Subdiaconatus non erat ordo faceret, & inter reliquos minores habebatur; *can. 1. can. in sancta. dist. 92.* ex veteri & primaevo Ecclesiae instituto; ad exemplum Davidis qui coram foederis arca instituit Cantores, inter quos erant praecipui Heman, Asaph, Etham; *1. Paralip. cap. 6.* primus Heman, cuius tenere vices

Corvinus

De Personis

Benef. Ecclesiarum

G IV

32

Primicerium, seu Schola Magistrum docet Papa Innocentius III. *lib. de mysteriis Evangelicæ Legis cap. 6.* Eundem *Præcentorem* vocat Sidonius *epist. 11. lib. 4.* & Præcentorem D. Basilius *epist. 63. ἐπιστολῆς πάλιν ἰερογλωσσῶν ἐν τῇ ἐκκλῆσιᾳ, ὅτι ἰερογλωσσῶν; Uni id muneri datur, ut quod canendum est prior ordiatur, reliqui succinant. Altera schola erat eorum, qui Theologiæ & rebus sacris operam dant, cui præest is, quem nunc *Theologum* dicimus, qui titulo potiori dicitur *Primicerius* & distinguitur à Cantore *in c. constitutis. de appellat.* De quo in Meldensi Concilio *cap. 35. Ut quisq. Episcopus iuxta se habeat, qui de fide & observatione mandatorum Dei, & prædicationis doctrina Presbyteros plebium assidue instruat & informet.* Quam constitutionem Alexander III. fecit in Concilio Lateranensi *cap. 11.* & demum Concilium Tridentinum Generalem, *Cironius in parat. ad hunc tit.**

Hinc patet non semper per *Primicerium*, per caput scholæ seu *Scholasticum* intelligi *Cantorem* seu *Præcentorem*: Nam & aliquando eodem nomine *Cancellarius* accipitur, qui in Primicerii successit locum, ut in Ecclesia Tornacensi, apud Innocentium III. *lib. 1. Regist. Epist. 115.* Aurelianensi ac Bituricensi: ut docet Cujac. *ad caput Apostolica. de his que fiunt à prelati.*

Primicerii, de quo hic agimus, *munus* à Jure præscriptum, est docere Diaconos & reliquos Clericos cantandi formam, eis lectiones ad Matutinum cantandum assignare, modum cantandi in choro profollemnitate & tempore ordinare; *cap. un. hic. Petrus Gregor. in Syntagm. jur. univ. lib. 15. cap. 22. num. 11. Barbosa lib. 1. jur. Ecclesiast. univ. cap. 28. num. 6.*

Ex quo aliqui cum Reginaldo *in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. cap. 3. num. 50.* colligunt, Clericos ad cantum destinatos librorum sacrorum lectione & optimis moribus à *Primicerio* esse instituendos. Quod verum putat Streinius *in sum. Jur. Canon. part. 1. tit. 5. de Dignit. §. 6. de primicerio seu cantore.* si intelligatur limitatè; quantum videlicet canendi disciplina; & chori decentia exigit.

Valenzuela *tom. 1. consil. 33. num. 159.* apud Barbosa. *d. loco. num. 12.* plenius *Primicerii munus* describit ita; *Primicerii ministerium ad cœlestes laudes, & cultus divini augmentum ordinatur, & ipsi incumbunt*

bitregimen omnium divinorum officiorum intra & extra chorum, in quibus ipsi etiam Decano præest. Ipse Acoluthos & reliquos Ecclesiæ inferioris gradus ministros ad divina dirigit officia, canendi & legendi hymnos, psalmodiam prævidet atque instruit: psallendi & orandi modum ipse committit, silentium indicit, risus & colloquia cohibet; ne quis in psallendo nimium festinet, vel tardet, ne versus alter inchoetur ante finem alterius curat; ipse cappas & sceptrum partitur aliaque id genus alia exequitur. *Azor. Inst. morali part. 2. lib. 3. cap. 16. qu. 1. Navarr. in c. si quando. de rescript. except. 1. 1. num. 3. Sirein. d. loc. num. 8.*

Absente Archidiacono, ubi moris, ejus loco ea, quæ ad sacra pertinent, ordinat: Clericorum delicta punit: quos emendare non potest, eorum excessus ad Episcopum refert: absenti substitutus datur; *Succentor is* appellatur: *d. can. per lectis. vers. ad primicerium. dist. 25. d. c. un. hic. Valenzuel. d. tom. 6. conf. num. 156. Azor. d. cap. 16. Petr. Gregor. d. cap. 22. Sebast. Caesar. in relect. de Eccles. Hierarch. part. 3. disp. 12. §. 3. Hostiens. in sum. hoc tit. Vallens. in par. hoc tit. ut Episcopo adfuitat à Choro dimoveri non potest. S. Rituum Congreg. in una Monopolitana. 6. Septemb. 1603. Barbosa. d. loco. num. 7.*

Utrum dignitatem habeat, dubitant Canonistæ; & merito. Jurisdictio sanè, quam habet Didascali & Directoris munus, qui informat & castigat pueros, excedere non videtur. Nihilominus dignitatem habere, affirmant, *Barbosa d. loco. num. 9. Dartis tract. de benef. sect. 1. cap. 3. de divif. benef. §. primiceriatu. non meram dicit Cironius d. loco in fin. de primariis unam saltem in Hispania, si non juris dispositione, saltem ex consuetudine asserit Valenzuela; d. tom. 1. conf. 33. num. 90. apud Barbosa. d. loco. num. 13. ut & Cardinales, Juscius præct. conclus. lit. P. conclus. 653. ubique locorum dignitate præditum esse asseverat Mauriquez, quest. 30. num. 3. In Ecclesia Moguntina Archiepiscopali inter missarum solemniam utitur infula. Quod privilegium Illi cum Proposito & Decano est commune. *Nicol. Serarius lib. 1. histor. Mogunt. cap. 18. Layman. lib. 4. tract. 2. cap. 4. num. 4. Sacra Rituum Congregatio in una Capuana 28. Aprilis 1607. censuit Primicerium debere in Processionibus capere pluviale sicut Dignitatem, & non planetam, sicut Canonicum; & norat Castaldus in praxi. cavemon. lib. 1. sect. 8. cap. 7. num.**

Corvinus
De Personis
Benef. Ecclesiæ

G IV

32

num. 5. *vers. inter ceteros.* ei ubicunq; fuerit, videlicet in Choro, comitiis, & consessu omni, Canonicoꝝ gradum, & Beneficiorum esse concedendum locum; eumque pro locorum consuetudine esse diversum. Consuetudini proinde esse standum.

Unde non absurdè dicit Causius *lib. 1. Inst. Canon. cap. 21. in fin.* Dignitatum Ecclesiasticarum nomina pro locorum & consuetudinum varietate aliter atque aliter usurpari; à quibus, si sint rationabiles, si legibus & iuri communi derogetur, nihil mirum est. *c. dilecti. 4. de arbit. c. 2. de consuetud. l. de quibus. ff. de Legib. Dantis d. loco. vers. porro sciendum.*

TITULUS XXII.

De Sacrista.

SUMMARI A.

1. <i>Sacrista quis.</i>	3. <i>An habeat dignitatem.</i>
2. <i>Ejus officium.</i>	4. <i>Habet Thesauraria.</i>

Inter Officia quæ subsunt Archidiacono, & est *Sacrista*, idem qui *Thesaurarius*, qui custodit omnia vasa sacra, *l. sancimus. 21. C. de SS. Eccles. & nequidiam* vocat Balsamon *ad can. 12. Synodi 7.* inde dictus *νεμνησαρχης*, atque ut quidam putant *Capitarius* apud Fulbertum Episcopum Carnotens. *epist. 103.* & passim in consuetudinibus Floriacensibus & regulis Monachorum. Putatamen Joannes Gerardus Vossius *in libro 9. de vitiiis sermonis* Capitarium ibi dici eum qui excipit capitis censum, tributum, *ἄντιφύλακον* Sacristam Græci, teste Codino *lib. 1. de offic. Eccles. Constantinop.* *ἄντιφύλακον* vocant: Phori epistola 74. est inscripta Eulampio; *ἄντιφύλακον* & locum in quo illa adversantur *ἄντιφύλακον*, *Vasorum custodiarium*, ut vertit Anastasius Bibliothecarius *in Historia Ecclesiastica. Sacristia seu Sacrarium.* Eundem etiam dici *Cellerarium*, *in c. dilecto filio. 25. in princ. de prebend.* quidam putant.

Sub